

Erfaringer med fast græsningstryk som kontrolform i naturplejen

I en spørgeundersøgelse har projekt Smag på Landskabet undersøgt erfaringerne med kontrolformen fast græsningstryk. Undersøgelsen viser bl.a., at kommunerne samlet set vurderer formen som en bedre kontrolform end kontrol efter tæt lavt plantedække.

Som alternativ til kontrol efter tæt lavt plantedække, er det muligt at vælge kontrol efter fast græsningstryk ved tilskud til pleje af græs- og naturarealer. På et tilsagnsareal skal der som udgangspunkt gå minimum 1,5 storkreaturer (SK) i en tre måneders periode i juni, juli og august. Mange naturarealer har dog ikke en foderværdi, der kan bære 1,5 stk. SK pr. ha i juni, juli og august. Ordningen indeholder da også en mulighed for, at NaturErhvervstyrelsen kan godkende et lavere græsningstryk, hvis kommunen anbefaler det. (For statslige arealer er det Naturstyrelsen, der skal foretage vurderingen). Projekt Smag på Landskabet har derfor i maj/juni 2014 foretaget en mini-undersøgelse af, hvordan kommunernes procedurer er, når en lodsejer henvender sig for at få fastsat et passende græsningstryk på et naturareal, samt spurgt en række lodsejere om deres kendskab til og erfaring med kontrol efter fast græsningstryk.

Kommunerne stod for halvdelen af ansøgningerne

De 12 kommuner er tilsammen blevet bedt om at udarbejde ca. 47 dispensationer om nedsat græsningstryk i 2014. NaturErhvervstyrelsen har oplyst, at der i alt er indgivet ca. 100 ansøgninger om nedsat græsningstryk ud af de 431 ansøgere, der har valgt fast græsningstryk som kontrolform. Kommunerne i miniundersøgelsen har altså stået for næsten halvdelen af ansøgningerne.

Procedure i de 12 kommuner

Når kommunerne skal fastsætte det rette græsningstryk, tager de fleste udgangspunkt i et besøg på arealet, dyreholders erfaringer, naturtypen, de eksisterende naturregistreringer samt [faktaark](#) og vejledning fra NaturErhvervstyrelsen. Herefter dannes et samlet skøn over, hvor mange dyr, der kan gå på arealet.

Nogle få kommuner bruger standardtal, f.eks. 0,3 stk. SK pr. ha på overdrev og hede og 0,5 stk. SK på øvrige naturtyper. En kommune anbefaler generelt et højere antal for at sikre, at dyrene kommer på hele arealet, både af hensyn til naturplejen og af hensyn til kontrollen.

Kommunernes erfaringer

Der er generelt frustration over, at NaturErhvervstyrelsens [faktaark](#) opererer med DE uden anvisning på, hvordan der omregnes til SK. Det har kostet meget tid selv at finde en metode, og der er en følelse af usikkerhed om, hvorvidt man har taget højde for de rigtige forhold omkring størrelse, alder og race. NaturErhvervstyrelsen anbefaler, at kommunerne (og Naturstyrelsen på statslige arealer) tager hensyn til, om det er små eller store racer, der skal gå på arealet, når de vurderer et passende græsningstryk.

Ønsker ikke fælles retningslinjer

Generelt ønsker de adspurgte kommuner ikke fælles retningslinjer, medmindre de er fleksible nok til at tage hensyn til kommunernes forskellighed og dermed kun er vejledende. Derimod efterlyser kommunerne fælles retningslinjer fra NaturErhvervstyrelsen til omregning af DE til SK.

Ønsker til forbedringer af kontrolformen

Kommunerne ønsker generelt, at perioden gøres fleksibel, så de kan tilgodese individuelle, naturmæssige forhold, f.eks. fuglekolonier eller lodsejers jagtinteresser, der ellers kan betyde, at lodsejeren ikke vil lade arealet afgræsse. Derudover er der et stort ønske om, at indhegninger skal kunne opdeles og græsses efter behov for at presse dyrene de rigtige steder hen på de rigtige tidspunkter. På den måde kan der samtidig tages hensyn til eventuelle jagtinteresser på en del af arealet. Desuden er der et ønske om, at det skal være muligt, at en indhegning kan være omfattet af forskellige tilsagn.

Fast græsningstryk kontra tæt, lavt plantedække

Hvis ønskerne tilgodeses, vurderer kommunerne, at mange flere lodsejere vil vælge kontrol efter antal dyr i stedet for tæt, lavt plantedække. Samlet vurderer de adspurgte kommuner, at kontrol efter fast græsningstryk er en bedre kontrolform end kontrol efter tæt lavt plantedække, da denne kontrol i højere grad giver mulighed for mere fleksibel tilpasning af naturplejen. Det vil give mulighed for en bedre naturpleje og dermed øget biodiversitet.

Lodsejernes erfaringer med nedsat græsningstryk

Projekt "Smag på Landskabet" har undersøgt, hvilke kontrolformer, der er valgt på de naturarealer, der er med i projektet. Undersøgelsen er sket ved at ringe til de 9 lodsejere / forpagtere, der kunne søge tilskud til pleje på projektarealerne i 2014. Lodsejerne har desuden fortalt, hvilke erfaringer de har med kontrol efter græsningstryk generelt og ikke kun vedr. projektarealerne. På nogle arealer søges det 5-årige tilskud til pleje af græs- og naturarealer, på andre søges enkeltbetaling og evt. også det 1-årige plejetilskud. På et par af arealerne søges slet ikke tilskud. Det er arealer, der er ryddet for nyligt og stadig er noget tilgroede. På ingen af arealerne med 5-årigt tilskud til pleje er der valgt kontrol efter fast græsningstryk. Selvom lodsejerne ikke er glade for kontrolformen tæt, lavt plantedække, valgte de den af forskellige grunde.

Begrundelser for ikke at vælge kontrol efter fast græsningstryk

Nogle af arealerne bliver græsset efter rotationsprincippet, hvor der sættes forholdsvis mange dyr på et areal i kortere tid, hvorefter dyrene flyttes til et nyt areal. Når plantedække igen er passende, kommer dyrene tilbage. På den måde kan dyreholderen tilse flere dyr på færre arealer ad gangen. Denne græsningsmåde passer ikke med kontrol efter fast græsningstryk.

Andre vurderer, at arealet er for næringsfattigt til, at der kan gå dyr der i hele juni, juli og august, og et meget nedsat græsningstryk passer ikke ind i driften og plejen. Flere af lodsejerne kendte ikke muligheden for nedsat græsningstryk, selvom de ville foretrække denne kontrolform. Den kunne passe fint til arealerne og driftsformen, hvis der godkendes et lavere antal dyr. De frygter kontrol efter tæt, lavt plantedække.

Frygten for, at et dyr dør lige inden kontrol afholder én lodsejer fra at vælge fast græsningstryk.

En anden lodsejer vidste ikke, at det 5-årige plejetilskud også kan søges til § 3-arealer udenfor Natura 2000-områderne, og at der kan godkendes et lavere græsningstryk. Han mente, det kunne være relevant på nogle af hans arealer.

Endelig havde en lodsejer fået underkendt store arealer i kontrollen sidste år og manglede overblik over, hvilke ordninger, der var søgt i år. Han har bl.a. nogle arealer med træer, hvor kontrol efter græsningstryk kunne være relevant, men også et areal med rigkær, der ikke må græsses konstant i tre måneder.

En lodsejer, som søgte enkeltbetaling, har nogle naturarealer, som han ikke søgte tilskud til, heller ikke 5-årigt tilskud til pleje, da han var nervøs for at få dem underkendt i en kontrol.

Kvægaftiftsfonden

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Der kan godkendes et lavere græsningstryk på arealer, hvor foderværdien ikke rækker til 1,5 storkreaturer pr. ha. Ved vurderingen af det rette antal dyr bør der tages hensyn til race.

Foto: Jens Tønnesen.

Kendskab til kontrolformen "fast græsningstryk" og mulighed for nedsat græsningstryk

Der var flere, der var usikre på reglerne for tilskud og manglede overblik over, hvilke tilskud der blev søgt på deres arealer. Der var ringe viden om den alternative kontrolform med mulighed for nedsat græsningstryk. Undersøgelsen viser derfor, at der fortsat er et stort behov for at få viden ud til såvel lodsejerne som dyreholdere, samt landbrugsrådgivere om kontrol efter fast græsningstryk som alternativ til kontrol efter tæt lavt plantedække.

Undersøgelsen er foretaget ved at ringe til 12 kommuner, der er fordelt rundt i hele landet. Enkelte kommuner har svaret skriftligt.

